

This eChok volume of
Deuteronomy
Volume 2

לע"נ גבריאל בן לאה ז"ל • נלב"ע י"ד ניסן תשס"ג

is Dedicated in loving memory of
Gabriel (Cabra) Bildirici

*by his wife Nina Bildirici
and his children & grandchildren*

תורה

TORAH

כיִּין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד' דמילוי יוד דשם ב'י'ן להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת עשברה

שלישי טו כִּי־אַתֶּם יַדְעֶתֶם אֶת אֲשֶׁר־יִשְׁבְּנוּ
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֵת אֲשֶׁר־עֲבַרְנוּ בְּקֶרֶב
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם: טז וַתִּרְאוּ אֶת־
שְׁקוּצֵיהֶם וְאֵת גְּלִלֵיהֶם עֵץ וְאֲבֹן כֶּסֶף
וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם: יז פֶּן־יֵשׁ בְּכֶם אִישׁ
אוֹ־אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ־שֵׁבֶט אֲשֶׁר לְבָבוֹ

טו אַרְי אַתּוֹן יִדְעָתוֹן יֵת דִּיתְבְּנָא
בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם וְיֵת דִּי עֲבַרְנָא
בְּגוֹ עַמְמִיָּא דִּי עֲבַרְתּוֹן:
טז וְחִזְתּוֹן יֵת שְׁקוּצֵיהוֹן וְיֵת
טְעוּתְהוֹן אַעָא וְאֲבָנָא כֶּסְפָא
וְזָהָבָא דִּי עִמָּהוֹן: יז דִּילְמָא אֵית
בְּכוּן גְּבַר אוֹ אִתְתָּא אוֹ זְרַעִית
אוֹ שְׁבֻטָא דִּי לְפָה פְּנֵי יוֹמָא דִּין
מִדְּחַלְתָּא דִּי אֱלֹהֵנָא לְמַהֲדָּר

(15) For you surely know how we dwelled in the land of Egypt, and how we passed through among the nations through which you passed. (16) And you saw their abominations and idols [of] wood and stone, silver and gold which were with them. (17) And lest there be among you a man, woman, family, or tribe, whose heart strays this day from the Lord our God, to go and serve the deities

RASHI

רש"י

(15) **For you surely know** — [Verses 15-17 are understood as follows:] Since you saw the idolatrous nations, perhaps one of you will be enticed to follow their ways, and (verse 17) “lest there be among you ...” — therefore, I must place you under an oath [because you are in this position of extra susceptibility]. (16) **And you saw their abominations.** — [“You saw their abominations.”] Their idols are so termed because they are disgusting, like (גלליהם) creeping, crawling insects. —

(טו) כִּי אַתֶּם יַדְעֶתֶם וְגו' וַתִּרְאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם. לפי שראיתם האמות [עובדי בוכבים], ושמא השיא לב אַהֲד מִכֶּם אוֹתוֹ לְלַכֵּת אַחֲרֵיהֶם, “פֶּן יֵשׁ בְּכֶם” וְגו'. לְפִיכֶךָ אֲנִי צָרִיךְ לְהַשְׁבִּיעְכֶם: (טז) וַתִּרְאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם. עַל שֶׁם שֶׁהֵם מְאוּסִים בְּשִׁקְצִים: גְּלִלֵיהֶם. שְׁמוֹטְרוּחִים וּמְאוּסִין בְּגִלְלֵי: עֵץ וְאֲבֹן. אוֹתוֹן שֶׁל עֲצִים וְשֶׁל אֲבָנִים רְאִיתֶם בְּגִלְוֵי, לְפִי שְׁאִין הָעוֹבְדֵי בּוֹכְבִים יֵרָא שְׁמָא יִגְנָבוּ. אֲבָל שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב, עִמָּהֶם בְּחֻדְרֵי מִשְׁבִּיתָם הֵם, לְפִי שֶׁהֵם יֵרְאִים שְׁמָא יִגְנָבוּ: (יז) פֶּן יֵשׁ בְּכֶם. שְׁמָא יֵשׁ בְּכֶם: אֲשֶׁר

[Their idols, thus termed] because they are festering and disgusting, like dung (גלל). **Wood and stone** — You saw those idols made of wood and stone out in the open, because the heathen [who owned them, did not mind leaving them outside, since he] did not worry if they were stolen. [Thus, regarding these idols, the verse says, “And you saw their ... idols ... (of) wood and stone”.] However, regarding the idols made of “silver and gold,” they “were with them,” in the [confines of their private] treasure chambers, because [their heathen owners] were afraid that these [expensive idols] might be stolen (Tanchuma 3). (17) **פֶּן יֵשׁ בְּכֶם** — This phrase, meaning, “Perhaps there is among you,” [is repeated twice in this verse. Rashi explains here, that there might be two levels of disobeying God. A person might serve other deities, or:] **[Or ...] whose**

לְמַפְלֵחַ יַת טְעוֹת עַמְּמִיָּא הָאֲנֹן
 דִּילְמָא אֵית בְּכוּן גְּבַר מְהֵרָה
 חֲטָאִין אוּ דְדוּן: יְה וְיְהִי
 בְּמִשְׁמְעָה יַת פְּתִגְמֵי מוֹמְתָא
 הָדָא וְיַחֲשֵׁב בְּלִבָּהּ לְמִימַר
 שְׁלָמָא יְהִי לִי אֲרִי בְּהִרְהוּר לְבִי
 אֲנָא אֲוִיל בְּדִיל לְאוֹסְפָא לָהּ

פָּנֵה הַיּוֹם מִעַם יְדוּה אֱלֹהֵינוּ לְלַכֵּת לְעַבְד
 אֶת־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָהֵם פֶּן־יֵישׁ בְּכֶם שָׂרֵשׁ
 פְּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה: יְה וְהִיא בְּשִׁמְעוּ אֶת־
 דְּבָרֵי הָאֱלֹהֵי הַזֹּאת וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ לֵאמֹר
 שְׁלוֹם יִהְיֶה־לִּי כִּי בְּשָׂרְרוֹת לְבִי אֲלֶךְ

of those nations. Lest there be among you a root that produces a bitter herb and wormwood. (18) And it will be, when he [such a person] hears the words of this oath, that he will bless himself in his heart, saying, I will have peace, even if I follow my heart's desires. I shall therefore add the punishment of the

RASHI

heart strays this day — *from accepting upon himself the covenant.* שרש פרה ראש — *refers to a root that produces a bitter herb, e.g., [the herbs called] giddin (see Targum Yonatan on Lamentations 3:19), which are bitter. Here, then, the verse means: “Someone who produces and increases evil among you.”* (18) והתברך בלבבו — *[the word /והתברך/ stems from the word for “blessing” (ברך). The verse means: “In his heart, this man will imagine a blessing of peace for himself, saying, These curses will not come upon me — I shall have only peace!”* והתברך — *benoir soi in Old French [i.e., the verb is in the reflexive conjugation], like והתגלח (“And he must shave himself” — Leviticus 13:33), or והתפלל (“and he will pray,” which employs the reflexive form of the root פלל — I Kings 8:42). בשרירות לבי אלך — means “[If I follow] that which my heart beholds,” as in the verse (Numbers 24:17), “I behold it (אשורנו), but it is not near.” That is to say [the verse means]: “[Even if I go in the way]that my heart sees [fit] to do.” [This phrase is to be understood as follows. God says: “I would have normally overlooked the punishment of those sins which this person committed unintentionally. But now, he has caused that] I will add these punishments [of the unintentional sins] for him, attaching them to [the punishments of] sins which he committed knowingly. Subsequently, I shall punish him for all [of his sins, intentional and unintentional].” Similarly, Onkelos translates the verse here as: בדיל לאוספא לה חטאי שלותא על זדנותא,*

רש"י

לְבַבּוֹ פָּנֵה הַיּוֹם. מְלַקְבֵּל עֲלָיו הַבְּרִית: שָׂרֵשׁ פְּרָה
 רֹאשׁ וְלַעֲנָה. שָׂרֵשׁ מְגַדֵּל עֵשֶׂב מַר, כְּגִידִין שְׁהֵם
 מְרִים, כְּלוֹמֵר, מִפְּרָה וּמְרָבָה רִשַׁע בְּקִרְבָּכֶם:
 (יח) וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ. לְשׁוֹן בְּרָכָה, יַחֲשׁוּב בְּלִבּוֹ
 בְּרַכַּת שְׁלוֹם לְעַצְמוֹ לֵאמֹר לֹא יְבוֹאוּנִי קְלָלוֹת
 הַלְלוּ, אֲךָ שְׁלוֹם יִהְיֶה לִּי וְהִתְבָּרַךְ. בְּנִדְרֵי־א שׁוִׁי־א
 בְּלַעֲזִי (זִיף אֵלִיךְ עֵבֶעֶנְעֵן. זִיף פֹּאֵר גַּעֲבֵעֵנְעֵצַט
 הָאֲלֵטְעוֹן) כְּמוֹ ״וְהִתְגַּלַּח״ ״וְהִתְפַּלַּל״: בְּשָׂרִירוֹת לְבִי
 אֲלֶךְ. בְּמִרְאוֹת לְבִי, כְּמוֹ ״אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קְרוּב״ כְּלוֹמֵר,
 מִה שְׁלִבִי רוֹאֶה לַעֲשׂוֹת: לִמְעַן סְפוֹת הַרְוָה. לְפִי
 שְׁאוּסִיף לוֹ פּוֹרְעֵנוֹת עַל מִה שְׁעָשָׂה עַד הַנְּהָ בְּשׁוּגָג,
 וְהִיִּיתִי מַעֲבִיר עֲלֵיהֶם, וְגוֹרֵם עִתָּה שְׂאֲצֵרְפֶם עִם
 הַמְזִיד, וְאֶפְרַע מִמֶּנּוּ הַכֹּל וְכֵן תִּרְגַּם אֲוֹנְקֵלֵט בְּדִיל

חטאי שלותא על ודנותא:

למען ספות הרוה את הצמאה:

unintentional sins [of this man] to that of [his] intentional sins.

RASHI

for him the [punishment incurred for the] unintentional sins upon [that of] the intentional sins. הרוה — [literally, “watered.” Here, as explained, the word] refers to unintentional [sins], which a man commits as

if in a drunken state [thus, “watered”], that is, unknowingly. הצמאה — [literally, “thirsty.” Here, as explained, the word refers to intentional sins, that is] when a man commits [a sin] knowingly and out of lust [thus, “thirst”]. [In explanation of the whole phrase then: למען ספות הרוה את הצמאה literally means: “In order to add the watered upon the thirsty;” that is, “In order to add the sins committed in a watered state, i.e., drunkenly, unknowingly, to those sins committed in thirst, i.e., lustfully, intentionally.”]

רש"י

לאוספא ליה חטאי שלותא על ודנותא, שאוסף לו אני השגגות על הזדונות: הרוה. שוגג, שהוא עושה באדם שכור, שהוא עושה שלא מדעת: הצמאה. שהוא עושה מדעת ובתאוה:

PROPHETS Isaiah 62

נביאים ישעיהו פרק סב

ה ארי כמא דמתיתב עולם עם בתולתא פן יתיתבון בנוכי בנכי וכמא דחדי חתנא עם כלתא יחדי עלך אלהיך: ו הא על עובדי אבהתך צדיקיא קרתא דירושלם מתקנין נטרין קדמי כל זממא וכל ליליא תדירא לא פסקין מתאמר דכרן טבטתך קדם יי לא פסיק לכוון:

ה פי יבעל בחור בתולה יבעלוך בניך ומשוש חתן על-פלה ישיש עליך אלהיך: ו על-חומתך ירושלם הפקדתי שמרים כל-היום וכל-הלילה תמיד לא יחשו המזכירים את-ידוה אל-דמי לכם: ז ואל-תתנו דמי לו עד-יכוון ועד-ישים את-ירושלם תהלה בארץ: ח נשבע ידוה בימינו

וילא יפסוק דכרנהון מן קדמוהי עד דיתקן ועד דישוו ית ירושלם תושבתא בארעא: ח קים יי בימיניה

(5) As a young man lives with a virgin, so shall your children live with you, and the rejoicing of a bridegroom over a bride shall your God rejoice over you.

(6) On your walls, O Jerusalem, I have appointed watchmen; constantly, all day and all night, they shall never be silent; those who remind the Lord, be not silent. (7) And give Him no rest, until He establishes and until He makes Yerushalayim a praise in the land. (8) The Lord swore by His right hand and by

RASHI

(5) כי יבעל — Just as a young man lives with a virgin, so too, will your children live with you. (6) Watchmen

רש"י

(ה) פי יבעל וגו'. ארי כמא דמתיתב עולם עם בתולתא פן יתיתבון בגויכי בנכי: (ו) שמרים.

וּבְזָרוּעַ עֵזוֹ אִם־אֶתְּךָ אֶת־דִּגְנֶךָ עוֹד מֵאֲכָל לְאִיבֶיךָ
וְאִם־יִשְׁתּוּ בְּנֵי־נֹכַר תִּירוּשֶׁךָ אֲשֶׁר יִגְעַתְּ בּוֹ:

וּבְדָרַע תּוֹקֵפֶיהָ אִם אֶתְּךָ יֵת
עֲבוּרֶיךָ עוֹד מִיכָל לְבַעֲלֵי
דְּכַבִּיךָ וְאִם יִשְׁתּוּן בְּנֵי עַמִּמֶיךָ

חֲמַרֶיךָ דְּלֵאִית בֵּה:

the arm of His strength; I will no longer give grain, as food for you enemy and a foreign nation will no longer drink your wine, which you toiled for.

RASHI

רש"י

— *angels*. לא יחשו. לא ישתקו: המזכירים את ה'. מלאכים: לא יחשו. לא ישתקו: המזכירים את ה'.
be silent. Those who remind the Lord — על חורבנה לבנותה: אל דמי. אל תהיה לכם דומיה:
of its destruction, [that He] rebuild it. Be not
silent — never be silent.

Writings Psalms 45-46

כתובים תהלים פרק מה-מו

יז בְּאֶתֶר אֲבֹהֶתְךָ יְהוֹנָן צְדִיקֶיךָ
בְּנֶדֶךָ תִּמְנְנֹנָן לְרַבְרְבִיא בְּכָל־
אֶרֶץ: יח בְּעֵידֵנָא הֵיא
תִּימְרוּן נִדְכַר שְׁמֶךָ בְּכָל דְּרָ
וְדָר מְטוּל הֵיכְנָא עַמִּמֶיךָ
דְּמִתְגִּירִין יְהוּדוּן שְׁמֶךָ לְעַלְמָ
וּלְעַלְמֵי עַלְמִין: מו א לְשִׁבְחָא
עַל־עַלְמוֹת שִׁיר: ב אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה וְעוֹז עֲזָרָה
בְּצָרוֹת נִמְצָא מְאֹד:

על ידהון דבני קרח ברוח נבואה בזמן דאתפסי אבוהון מנהון והגון אשתנבו ואמרו שירתא: ב אלהא
לנא רוחצנא ועושנא סיעתא בעקתא נשתכח לחדא:

45. (17) Instead of your fathers shall be your sons, whom you shall make princes in all the land. **(18)** I will cause your name to be mentioned in all generations, therefore shall the peoples praise you forever and ever. **46.** (1) For the Leader; [a psalm] of the sons of Korach, upon *alamot*. A song. (2) God is our refuge and strength, an ever present help in trouble.

RASHI

רש"י

46. (1) Upon *alamot* — the name of a musical instrument. (2) Help in trouble — about the miracle which was done for them, when all their surroundings were swallowed up, while they stood in the air; Israel said this with Divine inspiration, that similar to this miracle, will another be performed for them in the future.

(א) על עלמוֹת. שם כלי שיר: (ב) עזרה בצרות. על
הגס שנעשה להם שנבלעו כל סביבותם והם עמדו
באיר ואמרו ישראל ברוח הקדש שדגמת הגס הזה
יהא עשוי להם לעתיד:

משנה ביצה פרק ד

Mishnah Beitzah, chapter 4

(1) When a person takes jars of wine from place to place, he may not carry them in a basket or in a hamper [for this is the usual way of carrying them on a weekday,] but he may carry [one or two of them] on his shoulder or in front of him. Similarly, one who carries straw may not let the bundle [of straw] hang down over his back, [in the manner of a weekday,] rather, he carries it in his hand; and one may start

[using] a heap of straw [on the Festival, even if he did not designate it before the Festival], but [one may] not [start using] wood from the *muktzah*[-storage] space; [this wood is usually for building purposes, and therefore, is not considered designated for the Festival and may not be used on the Festival as fuel]. (2) One may not take [i.e., detach] wood from a hut, [since in the process he demolishes a part of the hut,] but only from [what is] adjacent to it [e.g., reeds leaning on the wall of the hut which are not interwoven with the walls, and therefore, are not part of the walls]. A person may bring in from the field [fire]wood that is gathered together [that was already uprooted from the earth, and is within one's Sabbath bounds], and from a *karpaif* [i.e., enclosed area], even if it is scattered about [on the assumption that, even in this case, since the wood is secure he intended to use the wood, thereby it is considered as prepared and removed from the category of *muktzah*; however this is not the *halachah*]. What is a *karpaif*? Any [enclosure] adjoining the town [which is entered with a key]; the opinion of Rabbi Yehudah. Rabbi Yose says, Any [enclosure] which one enters with a key, even if it is [only just] within the

א המביא כדי יין ממקום למקום, לא יביאם בסל ובקפה, אבל מביא הוא על כתפו או לפניו. וכן המוליך את התבן, לא יפשיל את הקפה לאחוריו, אבל מביאה הוא בידו. ומתחילין בערמת התבן, אבל לא בעצים שבמקצה: ב אין נוטלין עצים מן הסכה, אלא מן הסמוך לה. מביאין עצים מן השדה מן המכנס, ומן הקרפף אפילו מן המפוזר. איהו קרפף, כל שסמוך לעיר, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר, כל שנכנסין

רבנו עובדיה מברטנורא

א המביא. ממקום למקום. בתוך התחום: לא יביאם וכו'. לתת שלש וארבע כדות לתוך סל או קופה וישאם, משום דנראה כמעשה חול לשאת משאות. ואם אי אפשר לו לשנות מותר: אבל מביא הוא על כתפו. אחת או שתיים, דמוכח דלצורך יום טוב: או לפניו. בידו: וכן המוליך את התבן. להיסק או לבהמה: לא יפשיל הקופה לאחוריו. שנראה כדרך חול: ומתחילין בערמת התבן. ואף שלא זימנה מבעוד יום ולא היה רגיל להיסק ממנה, דלית ליה להאי תנא מוקצה: אבל לא בעצים [שבמוקצה]. רחבה שאחורי הבתים קרויה מוקצה על שם שהיא מוקצה לאחורו ואין נכנסים ויוצאים לה תדיר, והנך עצים דאיירי בהו הכא הן קורות גדולות של ארזים העומדות לבנין, דמוקצה מחמת חסרון כיס ניגהו שדמיהן יקרים. ובהא אפילו ר' שמעון דלית ליה מוקצה מודה: ב אין נוטלים עצים מן הסוכה. אפילו סוכה שאינה של מצוה כגון בפסח או בעצרת אין נוטלים ממנה עצים ביום טוב, משום סתירת אהל: אלא מן הסמוך לה. כגון קנים הזקופים סמוך לדפנות ולא נארגו עם הדופן דלא בטלי לגבי דופן לפיכך נוטלין מזהו ביום טוב: מביאין עצים. תלושים: מן השדה. שבתוך התחום מן המכנס: מן הקרפף. אפילו מן המפוזר. מתניתין יחידאה היא ואינה הלכה, אלא הלכתא אין מביאין עצים אלא מן המכונסים שבקרפף, ומן השדה לא יביא כלל ואפילו מן המכונסים דלאו דעתיה עליוהו הואיל ואינן משתמרים שם, אבל מן הקרפף שהוא משתמר, ומוקף סביב כשהן מכונסין דעתיה עליוהו: כל שסמוך לעיר. ממש. והוא דאית ליה פותחת מפתח שמשתמר, דר' יהודה תרתי בעי סמוך לעיר ופותחת. ומשום דקסבר סתם קרפפות יש להם פותחת משום הכי לא חש להזכירה: ר' יוסי אומר כל שנכנסין לו בפותחת ואפילו בתוך תחום שבת. כיון דאית ליה פותחת לא בעינן סמוך, אלא

Sabbathbounds[andnotadjoiningthetown].(3)A person may not chop up firewood from beams, nor from a beam which was broken on a Festival [even though at present it is only good for firewood, however, since it was *muktzah* at the time the Festival began it stays *muktzah* until after the Festival]; and a person may not chop; [neither] with an ax, nor with a saw, nor with a sickle, but only with a [butcher's] chopper [from a beam that had already been broken before the Festival]. If a room full of produce was closed and burst open [on a Festival], a person may take [the produce] out through the breach [the produce is not regarded as *muktzah*, even though it would not have been obtainable if the room had not burst open, since the bricks that made up the wall were piled on top of each other but not cemented in place, the prohibition against opening the wall is only by Rabbinic decree]. Rabbi Meir says, He may make a hole [himself in such a wall] at the outset and take out [the produce]. (4) A person may not hollow out a lamp [on a Festival, by pressing a finger into a lump of clay], because he would be making a utensil; and a person may not make charcoal [on a Festival, technically regarded as a utensil for goldsmiths], nor cut a wick in two [creating thereby a second wick]. Rabbi Yehudah says, One may sever it with a flame [i.e., he takes one long wick placing each end in a separate lamp and lights it in the center]. (5) A person may not break up a shard or cut paper in order to roast on it salted fish [which cannot lie on the exposed metal of the grill, as it would burn the fish, the

לו בפותחת, ואפלו בתוך תחום שבת: ג אין מבקעין עצים, לא מן הקורות, ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב. ואין מבקעין לא בקרדם ולא במגרה ולא במגל, אלא בקופיץ. בית שהוא מלא פרות, סתום ונפחת, נוטל ממקום הפחת. רבי מאיר אומר, אף פוחת לכתחלה ונוטל: ד אין פוחתין את הנר, מפני שהוא עושה כלי. ואין עושין פחמין ביום טוב, ואין חותכין את הפתילה לשנים. רבי יהודה אומר, חותכה באור לשתי נרות: ה אין שוברין את הנרס, ואין חותכין את

בנו עובדיה מברטנורא

אפילו רחוק עד קרוב לסוף תחום שבת. ואם הוא סמוך לא בעינן פותחת. ובסמוך בלא פותחת או פותחת בלא סמוך שרי. והלכה כר' יוסי: ג אין מבקעין עצים מן הקורות. הסדורות בארץ כדי שלא יתעקמו, ועומדות לבנין: ואין מבקעין לא בקרדום. מתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, אבל מבקעין מן הקורה שנשברה מערב יום טוב. וכשהן מבקעין אין מבקעין לא בקרדום: ולא במגירה. כעין סכין ארוך מלא פגימות וקוצצין בו עצים עבים, וכלי אומן הוא: במגל. אף הוא כלי אומן, ונראה כרוצה לעשות מלאכה: אלא בקופיץ. סתם קופיץ הוא סכין של קצבים ואינו כלי אומן. ויש מזה שיש לה שני ראשין, ראש אחד רחב ונקרא צד נקבות, וראש אחד צר ונקרא צד זכרות, ואין מבקעין בו אלא בצד זכרות שלו: נוטל ממקום הפחת. ולא אמרינן מוקצים מחמת איסור הן דאין יכול לפתחו ביום טוב ואסח דעתיה מנייהו, דבית דתנן במתניתין מיירי שאינו בנייט וביסיד, אלא סידור של לבנים זו על זו בלא טיט, והשתא אין בפחיתתו איסורא דאורייתא הלכך לאו מוקצין נינהו, כי היכי דאמרינן גבי טבל דלאו מוקצה הוא שאם עבר ותקנו מתוקן: אף פוחת לכתחלה. דהואיל ואין שם טיט אלא לבנים סדורין זו על זו לא הוי סותר ושרי לפחות לכתחלה. ואין הלכה כר' מאיר: ד אין פוחתין את הנר. ליטול אחת מן הביצים של יוצר חרש ולתחוב אגרופו לתוכה לחקוק נר, מפני שעושה כלי: ואין עושין פחמין. דאינהו נמי כלי נינהו לצורפי זהב, ופתיחה נמי כלי היא להדלקה שצריכה עשיה ותקון: ואין חותכין אותה לשנים. לפי שהוא מתקן כלי. ולמעכה ביד מותר: חותכה באור. נותן שני ראשי הפתילה בפי שתי נרות שצריך להדליקן כאחת, ומדליק באמצע, דהשתא לא מוכח דלתקוני מנא מכיין אלא להדלקה בעלמא. והלכה כרבי יהודה: ה אין חותכין את הנייר. שנותנין בו שמן, ועומד בפני האש

aforementioned smeared with oil, are considered making utensils], nor may one rake out an oven or stove [if some of its plaster peeled and fell into it; since this would constitute the repair of a utensil], but one may press [the ashes] down; nor may one place two barrels side by side in order to set a pot on them [because this resembles building]; nor may one prop up a pot [to balance it] with a wooden wedge, and the same applies to a door [i.e., he may not prop up a door with a wooden

wedge]; nor may one drive cattle with a staff on a Festival [it appears as if he is driving it to be sold at the market], but Rabbi Elazar the son of Rabbi Shimon permits [it]. (6) Rabbi Eliezer says, A person may take a chip from that which is lying before him [in the house] with which to pick his teeth, and he may gather up [chips] from the courtyard and make a fire, for everything in a courtyard is [regarded as] *mukhan* [prepared, and designated]. But the Sages say, He may collect only that which is before him and make a fire [but not from the chips in the courtyard]. (7) A person may not produce fire neither from wood [by rubbing two sticks together], nor from stones [by striking flint], nor from earth [sulfur or phosphorous], nor from water [in a glass, used as a magnifying lens]; nor may one make tiles red-hot in order to roast on them [if they are new tiles, since by heating new tiles they strengthen them, thereby finishing a utensil]. Rabbi Eliezer

רבנו עובדיה מברטנורא

כל זמן שהשמן בתוכו, ואינו נשרף: מליח. דג: אין גורפין תנור וכירים. אם נפל לתוכן מטפולה של תנור ומן הטיח, אין גורפין אותן, דמתקן מנא הוא ואתיא כרבנן דאמרי מכשירי אוכל נפש אסירי: מכבשין. משכיבין את האפר ואת העפר כדי שיהיה חלק. ואם אי אפשר לו לאפות אלא אם כן גרף מותר: מקיפין. מקרבין זו אצל זו. כמו אין מקיפין בריאה: לשפות. לערוך ולהושיב עליהם קדירה, והאור בין שתי החביות. ואסר לה משום דדמי לבנין: ואין סומכין את הקדירה בבקעת. דלא ניתנו עצים אלא להסקה. ובקעת, עצים שנתבקעו: וכן הדלת. אין סומכין אותה בבקעת, דעצים מוקצים הם אצל כל תשמיש חוץ מן ההסקה: ואין מנהיגים את הבהמה במקל. משום דנראה כמוליכה למכור בשוק: ו משלפניו. ממה שלפניו בבית: לחצוץ בו שיניו. ליטול בשר החוצץ בין שיניו. ומשלפניו לאו דוקא, דרבי אליעזר אף מן החצר נמי מותר ליטול, דקאמר כל מה שבחצר מוכן הוא. והא דנקט משלפניו, משום רבנן דפליגי דאפילו משלפניו להדליק אין, לחצוץ לא, דסברי לא ניתנו עצים אלא להסקה: וחכמים אומרים מגבב משלפניו ומדליק. אבל מן החצר לא, דהואיל וקסמין דקין הן וטורח לקוששן ולגבבן, מאתמול לאו להכי קיימי. ודקאמרת נוטל קיסם לחצוץ בו שיניו, אנן אית לן דאף משלפניו לא יטול אלא להדליק, דלא ניתנו עצים אלא להסקה. ובתרתיה פליגי. והלכה כחכמים. ואין מותר לטול קיסם לחצוץ בו שיניו אלא מאבוס של בהמה, ולא יחתכו ויתקנו לבך, אלא אם כן היה לח וראוי למאכל בהמה, שכל דבר הראוי למאכל בהמה מותר לחתכו בין ביום טוב בין בשבת ואין בהם משום תקון כלי: ז אין מוציאין את האור. משום דמוליד ודמי למלאכה, שבורא האש הזה ביום טוב: מן העפר. יש קרקע כשחופרין אותה מוציאה אור ממקום מחפורת שלה: ולא מן המים. נותנין מים בכלי זכוכית לבנה ונותנו בחמה כשהשמש חם מאד והזכוכית מוציאה שלהבת, ומביאים נעורת ומגיעים בזכוכית והיא בוערת: רעפים. כלי חרס חלולים באמצען שמכסים בהן הגגות: ואין מלבנין. באור, את הרעפים.

הנִּיר לְצֻלוֹת בּוֹ מְלִיחָה, וְאִין גּוֹרְפִין תְּנוּר וְכִירִים, אֲבָל מְכַבְּשִׁין, וְאִין מְקִיפִין שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת לְשֹׁפֵת עֲלֵיהֶן אֶת הַקְּדֻרָה, וְאִין סוֹמְכִין אֶת הַקְּדֻרָה בְּבִקְעָתָהּ, וְכֵן בְּדֹלֶת, וְאִין מְנַהֲיִגִין אֶת הַבְּהֵמָה בְּמַקַּל בְּיוֹם טוֹב וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מְתִיר: וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, נוֹטֵל אֶדָם קִיסָם מִשְׁלֹפְנָיו לְחֻצוֹץ בּוֹ שִׁנָּיו, וּמְגַבֵּב מִן הַחֲצֵר וּמְדַלֵּיק, שְׁכָל מַה שֶּׁבְּחֲצֵר מוֹכֵן הוּא. וְחַכְמִים אוֹמְרִים, מְגַבֵּב מִשְׁלֹפְנָיו וּמְדַלֵּיק: ז אִין מוֹצִיאִין אֶת הָאוֹר לֹא מִן הָעֲצִים וְלֹא מִן הָאֲבָנִים וְלֹא מִן הָעֶפֶר וְלֹא מִן הַמַּיִם, וְאִין מְלַבְּנִין אֶת הָרַעְפִּים לְצֻלוֹת בְּהֵן. וְעוֹד

further said, A man may stand near his drying figs [since they were set aside for drying they are considered not edible until they dry, hence it must be redesignated for use on Sabbath] on the eve of a Sabbath in the *Shemittah* year [when tithing is not necessary] and say, “From this part, I will eat tomorrow.” But the Sages say, Only if he marks it and says, [“I will eat] from here to there.”

אמר רבי אליעזר, עומד אדם על המקצה ערב שבת בשביעית, ואומר, מכאן אני אוכל למחר. ויחכמים אומרים, עד שירשום ויאמר, מכאן ועד כאן:

רבנו עובדיה מברטנורא

דוקא ברעפים חדשים, משום דמשוי ליה מנא בהיסק זה, שהן מתחסמין ומתחזקים על ידי האור: ועוד אמר ר' אליעזר. משום דתני אחת לקולא גבי מוקצה והדר אמר אחריתי, קאמר ועוד: עומד אדם על המוקצה. הצריך הזמנה, והזמנה מועלת לו: ערב שבת בשביעית. שאין מעשר נוהג בה ואין מחוסר אלא הזמנה. והוא הדין במעושר ובשאר שני השבוע. אלא אורחא דמלתא נקט, דסתם מוקצה לאו מעושר הוא, דגרורות וצימוקים הן סתם מוקצה, ואין רגילין לעשר קודם גמר מלאכה: מכאן אני נוטל למחר. וסגי בהכי: עד שירשום. דאין ברירה והלכה כחכמים:

Gemara Beitzah 32a

גמרא ביצה דף לב.

[On the Mishnah:] “And one may not make charcoal [on a Festival].” This is obvious; for what would it be fit [since it could only be used on the same day for manufacturing works forbidden on the Festival]? Rabbi Chiyya taught: This is necessary to be taught only with respect to handing them over to the bath attendants on the same day [for the preparation of the bath water]. Is it then permissible [to heat water for baths] on that day [since there is a clear Rabbinic prohibition against taking baths on a Sabbath or Festival]? As Rava explained [elsewhere]: Where it is for perspiring [i.e., a steam bath and not actual bathing], and before the prohibition [against such perspiring on Sabbath and Festival], so too, here [it deals with a case] of perspiring and before the prohibition. [On the Mishnah:] “Nor cut a wick in two” Why not with a knife — since he thereby creates an article [making two wicks out of one]; then by [severing it] with fire, he is also making an article? [The answer:] Rabbi Chiyya taught: He may sever it with fire [when the wick is] in two lamps [if one wick ends in two lamps, he may light it in the middle, since his purpose is to obtain light, not to divide them]. Rabbi Natan bar Abba said, in the name of Rav: One may trim the wick on a Festival. What is meant by trimming? Said Rabbi Chanina bar Shlemiah [in Rav's name]: To remove the darkness [i.e., to remove particles which reduce the light]. Bar Kappara taught: Six things have been taught with respect to a wick, three restrictions and three leniencies.

ואין עושין פחמים פשיטא למאי חזי תני רבי חייא לא נצרכה אלא למוסרין לאוליירין לכו ביום. וכו' ביום מי שרי פדאמר רבא להזיע וקודם גזרה הכא נמי להזיע וקודם גזרה. ואין חותכין את הפתילה לשנים. מאי שנא בסכין דלא דקמתקן מנא באור נמי קא מתקן מנא תני רבי חייא חותכה באור בפני שתי גרות. אמר רב נתן בר אבא אמר רב: מוחטין את הפתילה ביום טוב. מאי מוחטין? אמר רב חנינא בר שלמיה משמיה דרב לעדויי חושכא. תני בר קפרא: ששה דברים נאמרו בפתיל שלשה להחמיר ושלשה להקל. להחמיר

The restrictions are: One may not plait it at the outset on a Festival, and one may not singe it with fire [to remove threads and fibers], and one may not cut it in two. Leniencies: One may rub it by hand [to soften it], and one may soak it in oil, and one may sever it with fire when it is in two lamps. Rabbi Natan bar Abba further stated in the name of Rav: The rich men of Babylon will descend to *gehinnom*, for once Shabtai bar Marinus came to Babylon and entreated them to provide him with facilities for trading and they refused him this; neither did they give him any food. He said: These are the descendants of the “*erev rav* — mixed multitude,” (see Exodus 12:38) for it is written, “And [He will] show you compassion, and be compassionate with you,” (Deuteronomy 13:18) [teaching, that] whoever is merciful to his fellow, is certainly of the children of our father Avraham, and whoever is not merciful to his fellow, is certainly not of the children of our father Avraham [the end of the verse from Deuteronomy reads, “as He has sworn to your fathers,” implying that one possessing mercy and compassion is of his fathers (the Patriarchs), but one who does not possess them is from the “mixed multitude”]. Rabbi Natan bar Abba further said in the name of Rav: He who is dependent upon another's table, the world is dark for him, for it is said: “He wanders abroad for bread. ‘Where is it?’ He knows that the day of darkness is ready at his hand.” (Job 15:2) Rabbi Chisda says: Also his life is no life. Our Rabbis taught: There are three whose life is no life and they are: one who is dependent upon the table of his neighbor; one whom his wife rules; and one whose body is subjected to suffering. And some say: Also the one who possesses one shirt [because he suffers from lice]. And the First Tanna [what does he say]? It is possible to examine his garment [to rid it of lice].

אין גודלין אותה לכתחלה ביום טוב. ואין מהבהבין אותה באור ואין חותכין אותה לשנים. להקל ממעכה ביד ושורה בשמן וחזקה באור כפי שתי גרות. ואמר רב נתן בר אבא, אמר רב: עתירי בבל יורדי גיהנם הם כי הא דשפתאי בר מרינוס אקלע לבלל בעא מיניהו עסקא ולא יהבו לה מזוני מין נמי לא זיינוהו. אמר הני מערב רב קא אתו דכתיב (דברים ג) ונתן לך רחמים ורחמך. כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו. וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו. ואמר רב נתן בר אבא, אמר רב: כל המצפה על שלחן אחרים עולם חשך בעדו שנאמר (איוב ט) נודד הוא ללחם איה ידע כי נכון בידו יום חשך. רב הסדא אמר: אף חיי אינם חיים. תנו רבנן: שלשה חיייהם אינם חיים ואלו הן: המצפה לשלחן חברו ומי שאשתו מושלת עליו ומי שסורין מושלן בגופו. ויש אומרים: אף מי שאין לו אלא חלוק אחד. ותנא קמא אפשר דמעין במאניה:

זוהר ויקרא דף ריח עב

זכאה חולקהון דצדיקיא דידעין לכונא רעותא לקמא מאריהון וידעין לתקנא עלמא בהאי יומא בקל שופרא ועל דא בתיב (תהלים פ"ט) אשרי העם יודעי תרועה יודעי ולא תוקעי בהאי יומא בעו עמא לאסתכלא בבר נש שלים מפלא דידע ארחוי דמלכא קדישא דידע ביקרא דמלכא דיבעי עליהו בעותא בהאי יומא ולזמנא קל שופרא בכלהו עלמין בכונא דלכא בהכמתא ברעותא בשלימו בגין דיסתלק דינא על ידוי מן עלמא ווי לאנון דשליחא דלהון לא אשתכח בדקא יאות דהא חובי עלמא (ג"א עמא) אתנן לאדכא בגניה דהא הוא דכתיב אם הפכה המשיח יחטא דהוא שליחא דכל ישראל לאשמת העם הוא בגין דדינא שריא עליהו וכד שליחא הוא זכאה כדקא יאות זכאין אנון עמא דכל דינין מסתלקין מניהו על ידיה כל שכן כהנא דעליה מתברכאין עלאי ותתאי. אמר רבי אלעזר ועל דא

כהן ולוי עד לא יסלק לפולחנא בְּדִקְוִין אַבְתְּרִיהּ וְיִדְעוּן אַרְחוּי וְעוֹבְדוּי וְאִי לָא סְלִיק לְפּוֹלְחָנָא וְכֵן בְּסִנְהֶדְרִין לְמִידֵן דִּינָא וְאִי אֲשַׁתְּבַח בְּדִקְוִא יְאוּת יְהִיבֵן עֲלֵיהּ חוּמְרָא דְמִקְדָּשָׁא וְאִי לָא סְלִיק לְפּוֹלְחָנָא הָדָא הוּא דְכַתִּיב (דְּבָרִים ל) וּלְלוֹי אָמַר תְּמִיד וְאוּרִיד לְאִישׁ חֲסִידִיךָ. מִפְּנֵי מַה זָכָה (אֲהֵרִן) לְאוּרִים וְתוֹמִים וּלְמַפְלָח פּוֹלְחָנָא הוּי אוּמַר אֲשֶׁר נִסְתִּיו וְגו' הָאוּמַר לְאֲבִיו וּלְאִמּוֹ לָא רְאִיתִיו וְגוּמַר. וְכֵינֵן דְּאֲשַׁתְּכַחוּ בְּאֵלִין דְּרִגִין כְּדִין יוֹרוּ מִשְׁפָּטֵיךָ לְעֵקֶב וְגוּמַר. יִשְׁימוּ קְמוּרָה וְגוּמַר לְשִׁכְכָא רִגְוִא וּלְזַמְנָא שְׁלָמָא. וְכֻלִּיל עַל מִזְבֵּחַךָ בְּגִין דִּיתְבַּסְמוּן כִּלְאָ וְיִשְׁתַּכְחוּן בְּרַכְבָּן בְּכֻלְהוּ עֲלֵמִין כְּדִין בְּרַךְ יי חילו וְגו'.

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sha'arei Teshuvah, Page 29

שערי תשובה דף כט עב

There is a type of individual who mocks by the words of his lips, the deeds and words [of his fellow Jews]. He does not really scorn them in his heart, rather, just has a good laugh, in the manner of those who rejoice over nothing and by way of levity. Sometimes this is caused by the drinking of wine and inebriety. As it says, "Wine is a mocker; strong drink is loud; and whoever is misled through it will never become wise." (Proverbs 20:1) This means, a man of wine is a mocker; a man of strong drink is loud, and so on, similar to "but I am a prayer," (Psalms 109:4) meaning, I am a man of prayer. By this I mean that the drinking of wine causes three evil things. The first is [that it causes] a person to be full of mockery. The second is to be loud and full of words. And our Sages, of blessed memory, said, "Whoever increases words brings about sin." And it says, the voice of a fool [comes amidst] many words. The third is "whoever is misled through it will never become wise." Be aware that the habit of mockery is not established in a person's soul until he casts off the yoke of Heaven from himself. And therefore, he is punished by placing upon him the yoke of suffering, measure for measure. As it says, "And now, do not be scoffers, lest your bands be made strong." (Isaiah 28:22) And the Sages would warn their disciples not to act mockingly, even occasionally. They had to warn about this characteristic, because many people stumble in this area occasionally.

הַמְתְּלוּצֵץ בְּדָבָר שְׁפָתַיִם עַל הַמַּעֲשִׂים וְהַדְּבָרִים לֹא שִׁיבוּז לְהֵם בְּלָבוּ אֲךָ מִדְּרָךְ הַשְּׂמַחִים לֹא דָבָר וְחֹק הַשְּׂחֹק וּפְעָמִים שְׂגוּרִים לְזֶה מִשְׁתָּה הֵינִן וְהַשְּׂכָרוֹת שְׂנֵאָמַר: (משלי ב) לֵץ הֵינִן הוֹמָה שְׂכָר כָּל שׁוֹגָה בּוֹ לֹא יִחָפֵם. פְּרוֹשׁ לֵץ אִישׁ הֵינִן הוֹמָה אִישׁ שְׂכָר כָּל שׁוֹגָה בּוֹ לֹא יִחָפֵם, כְּמוֹ (תהלים קט) וְאֲנִי תִפְלָה. אִישׁ תִּפְלָה. וְרִצּוֹנִי לֹמַר כִּי מִשְׁתָּה הֵינִן גּוֹרֵם לְשַׁלֵּשׁ דְּבָרִים רְעִים, הָאֶחָד לְהִיּוֹת אִישׁ מְתַלּוּצֵץ וְהַשְּׂנִי לְהִיּוֹת הוֹמָה וּבַעַל דְּבָרִים. וְאָמְרוּ זְכָרוֹנֵם לְבִרְכָה: כָּל הַמְרַבָּה דְּבָרִים מְבִיא לְיַדִּי חֲטָא. וְנֵאָמַר (קהלת ה) וְקוֹל כְּסִיל בְּרַב דְּבָרִים. וְהַשְּׁלִישִׁי כָּל שׁוֹגָה בּוֹ לֹא יִחָפֵם. וְדַע כִּי לֹא יִהְיֶה מְנַהֵג הַלִּיצְנוֹת קְבוּעַ בְּנַפְשׁ הָאָדָם עַד שֶׁהוּא פּוֹרֵק עַל שְׂמִים מִעֲלָיו. עַל כֵּן יַעֲנֵשׁ לְתַת עֲלָיו עַל הַיִּסּוּרִין מְדָה כְּנֶגֶד מִצְדָּה, שְׂנֵאָמַר (ישעיה כח) וְעַתָּה אֵל תְּתַלּוּצְצוּ פֶן יִחֻזְקוּ מוֹסְרֵיכֶם. וְהַחֲכָמִים הֵיוּ מְזַהְרִים לְתַלְמִידֵיהֶם שֶׁלֹּא לְהַתְּלוּצֵץ גַּם עַל דְּרָךְ מְקַרָּה וְעֲרָאִי וְעַל הַחֲלָק הַזֶּה הַצָּרְכוֹ לְהַזְהִיר כִּי רַבִּים יִכְשְׁלוּ בּוֹ עַל דְּרָךְ מְקַרָּה:

הלכה

Practical Law:

הרמב"ם הלכות ברכות פרק ה

Rambam, Laws of Blessings, Chapter 5

(1) If three people come from three [different] groups of three each, they may not be divided [and say the blessing after the meal individually]. But if each of them already said the invitation in his group, they may divide up, and are not obligated to say [zimmun] the invitation, because they were already included in the invitation [in their original groups]. If three people sit down to eat bread, even if each one eats his own food, they may not divide up.

(2) If two groups [of three] were eating in one house: if some of them can see each other, they combine together for one invitation. But if not, each group says the invitation by itself. If one person is waiting on both groups, going back and forth between the groups to serve, they combine together for one invitation, even if there is no one from each group who can see the other group, as long as both groups can hear clearly all the words of the one saying the blessing.

א שלשה בני אדם שבאו משלש חבורות של שלשה שלשה אינן רשאין לחלק. ואם כבר זמן כל אחד ואחד מהן בחבורה שלו רשאין לחלק ואינן חייבין בזמון שבבר זמנו עליהן. שלשה שישבו לאכל פת אף על פי שכל אחד ואחד אוכל משלו אינן רשאין לחלק; ב שתי חבורות שהיו אוכלין בבית אחד בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו מצטרפין לזמון אחד. ואם לאו אלו מזמנין לעצמן ואלו מזמנין לעצמן. ואם יש שמש אחד ביניהם שהוא הולך ומשמש מחבורה זו לחבורה זו מצטרפין לזמון אחד אף על פי שאין מקצת אלו רואין את אלו והוא שישמעו שתייהן כל דברי המברך בבאור:

NITZAVIM FOR TUESDAY

נצבים ליום שלישי

TORAH

תורה

יכין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי זה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הגפש משבת שעברה

יט לא ייבי יי למשבק לה ארי
בכן יתקף רגזא דיי וחמתה
בגברא תהוא וידבקון בה כל

יט לא־יאבה ידוה סלח לו פי אז יעשן
אף־ידוה וקנאתו באיש ההוא ורבצה בו

(19) The Lord will not be willing to forgive him; rather, then, the Lord's fury and His jealousy will fume against that man, and all the oath that is written in

RASHI

רש"י

(19) **The Lord's fury ... will fume** — [The image that is denoted by this phrase is as follows:] Through anger, the body [of a person] becomes heated up, and fumes are emitted from the nose. Similarly, [again referring to God,] the verse says (II Samuel 22:9), "Smoke